

Costum remeier contra el fel sobreixit

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Castellbell i el Vilar
Alçada: 307

Coordenades:

Latitud: 41.63831
Longitud: 1.88811
UTM Est (X): 407396
UTM Nord (Y): 4610217

Classificació

Número de fitxa 08053 - 402
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Documentat
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Informants del poble ens han explicat la tradició d'emprar malrubí blanc (*Marrubium vulgare*) per a guarir a la gent que els quedava la pell groga per tenir el fel sobreexit: "Teníem el fel sobreexit, et tornaves groc i cada dia al dematí em feien anar a fer el pipí a sobre d'una planta d'aquestes perquè deien que ho curava". La Maria se'n recorda quan ella ho feia, tot i que era molt petita. Hi ha una dita popular que diu "Cornicelis i malrubí curen el mal de ventre amb un poc de fonoll marí, fes emplastre i posa-l'hi"

Observacions:

Marcel·lí Puigdemívol també recorda que a totes les cases hi havia un peu de carxofera borda, l'herbacol (*Cynara cardunculus*) que servia per a fer mató, i conta que encara passant a caminar per masos ròncs, es poden veure'n al voltant de la casa.

Història

El malrubí és un herbaci perenne de la família de les labiades. La tija és erecta, de secció quadrangular, coberta per una densa vellositat. Les fulles són arrodonides, sostingudes per un pecíol, amb el marge crenat i el feix arrugat. El color de les fulles és grisenc per l'anvers i blanquinós pel revers. Floreix a la primavera i a l'estiu a partir del mes de maig.

Aquest costum ha estat recollit oralment, de Marcel·lí Puigdemívol i Maria Riera, de Castellbell i el Vilar, el dia 11 de març de 2017. Recorden que a totes les cases de pagès hi havia un peu de malrubí blanc (*Marrubium vulgare*). Maria Riera conta que de petita, recorda que quan tenia el fel sobreexit, l'enviaven a fer pipí al damunt d'un peu de malrubí durant uns quants dies.

Cels Gomis, va recollir al pla de Barcelona aquest remei casolà: "Per curar-se el fel sobreexit, només cal anar nou dies seguits, abans de sortir el sol, a orinar damunt de la mateixa planta de malrubí; amb els orins, aquesta planta es va assecant i, al cap dels nous dies, queda ben morta, i el pacient radicalment curat". Una cosa similar ho va recollir de la Vall de la Vansa, amb la diferència que el malrubí (anomenat en aquest indret marreu), ha de ser blanc i granat.

En alguns indrets de Portugal i Andalusia es recullen costums semblants. A Galícia, després d'haver orinat, diuen cada dia tres vegades seguides i sense prendre alè: "A visitarte vengo, marrubio, / entre la luna y el sol, / que me cures la terciaria y me devuelvas el color.

A Astúries, orinen damunt d'un peu de julivert, mentre que a la Ribera d'Ebre, per curar-se el fel sobreexit, van a la Mare de Déu de la Fontcalda, amb aquesta corrandà: " Me'n vaig paca la Fontcalda / per curar-me la gregor; / i al ser a la mitan costa / ja comença a entrar en color".

A la costa de Llevant, també es recull que per curar els cucs de les bèsties, es cull un aplanta de malrubí mascle, abans de que surti el sol tot dient "Jo t'arrenco amb la intenció de curar els cucs al bou", al gos (o l'animal que sigui). En acabat se'n deixen dues branquetes creades a terra, amb una pedra al damunt.

Al Malrubí blanc se li atribueixen moltes virtuts i poders. Se la considerava una planta bona per a l'oïda (aprofitant els vapors de bullir-la en aigua); per a la gola (bullida amb aigua i afegint-hi dues parts de vi en polsim de verbena); per a la tos (una cocció amb vi de fonoll i un terç de malrubí) i per les entranyes malaltes – mal de ventre – la cocció del malrubí amb vi i mel beguda fresca. De fet aquesta planta activa les defenses i elimina toxines a més a més de protegir les vies respiratòries de les partícules de la pols. Les substàncies amargues, protegeixen el fetge, optimitzant el procés de digestió. Afavoreixen el treball dels ronyons.

Bibliografia

GOMIS i MESTRE, Cels (1983). Dites i tradicions populars referents a les plantes. Segona edició ampliada i modificada de la Botànica Popular de l'any 1891. Barcelona: Ed. Montblanc-Martin. Centre Excursionista de Catalunya.

<http://blocs.xarxanet.org/lesremeieres/petjades-botaniques-per-susqueda>

